

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**III RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

FEVRAL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

ANJUMANLAR PLATFORMASI

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, fevral

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil).– 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Mas'ul muharrir:
Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

Nazirov Sardor

BIR MAVSUMDA BUG'DOY VA PAXTA YETISHTIRISHNI TA'MINLAYDIGAN
ELEKTROTEXNOLOGIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI 5-8

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Yodgorov Normumin, Amirqulova Nigora

INDIGOFERANING SUG'ORISH MUDDATLARI VA MEYORLARI 9-12

TARIX FANLARI

Omonova Sarvinoz, Baratova Gulzoda

ABU UBAYDA IBN al-JARROHNING TIBBIYOT TARIXIDAGI O'RNI VA ILMIY MEROSI 13-15

IQTISODIYOT FANLAR

Mengniyozov Anvar

JAHONDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINING EVOLYUTSIYASI 16-20

FALSAFA FANLARI

Nabiyev Sherzodjon

KIBERAGRESSIYA FENOMENI VA YOSHLAR AXLOQIY-MA'NAVIY QADRIYATLARI 21-26

FILOLOGIYA FANLARI

Nasriyev Nurullo

ZAMONAVIY XALQARO AXBOROT BOZORIDA MEDIABIZNES TUSHUNCHASINING
AHAMIYATI 27-28

YURIDIK FANLAR

Xursanov Shamsiddin

XALQARO TIJORAT ARBITRAJIDA SHARIAT OMILI 29-33

PEDAGOGIKA FANLARI

Sodiqova Gulnora

ISH BERUVCHILAR ISHTIROKIDAGI KASBIY TA'LIM DASTURLARINI RAQAMLI
TRANSFORMATSIYA QILISH 34-39

Ganiyev Elyorbek

TALABALARDA QONUNIY BILIMLARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH METODIKASI 40-45

Xabibullayev Alimardon

TALABALAR MOBILIGINI RIVOJLANTIRISHDA QO'SHMA TA'LIMNING INSTITUTSIONAL
BOSHQARUV MEXANIZMLARI (RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA) 46-51

Nigmatova Nozimaxon

OLIY TA'LIMDA INGLIZ TILINI O'QITISHDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT
TEXNOLOGIYALARINI INTEGRATSIYALASH METODIKASINING NAZARIY ASOSLARINI
TAKOMILLASHTIRISH 52-54

Abdullayeva Asila

TARIXIY VA FALSAFIY BILIMLARNI BIRLASHTIRISH ORQALI OLIY TA'LIMDA
INNOVATSION PEDAGOGIK METODLARNI TATBIQ ETISH 55-60

Ergasheva Nigora

PEDAGOGIK HAMKORLIK ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH TA'LIM
O'QITUVCHILARINING METODIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING
ILMIY-NAZARIY ASOSLARI 61-64

G'ofurova Barnoxon

OLIY TA'LIM TIZIMIDA TALABALARNING KONSEPTUAL FIKRLASH KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHGA XIZMAT QILUVCHI METODIK SHART-SHAROITLAR 65-68

Shamsiddinova Durdona

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUVCHILARNING O'QILGAN MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA METAKOGNITIV O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI 69-71

Yuldasheva Maftuna

PEDAGOGIK KOMMUNIKATSIYA VA PSIXOLOGIK TA'SIR USULLARINI O'RGATISH: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR 72-77

Butayev Norbek

KASBIY KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK YONDASHUVLARNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI 78-80

Rajapov Sulaymon

ESP (ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES) ASOSIDA MULOQOT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 81-84

Samandarova Nargiza

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV DOIRASIDA IQTISODCHILARNING KASBIY NUTQ TAYYORGARLIGINI TAKOMILASHTIRISH 85-87

Sobirov Qobuljon

BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA INTEGRATSIYALASHGAN PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING ROLI 88-93

Raxmanova Nigora

ZAMONAVIY KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV VA AN'ANAVIY SHOGIRDLIK TIZIMINING UYG'UNLIGI 94-99

Xalberdiyev Ziyodilla

TA'LIM MENEJMENTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 100-102

Kamolov Baxtiyor

EKOLOGIK TARBIYA VA TURIZM FANLARI INTEGRATSIYASI ORQALI TALABALAR MADANIY-MA'NAVIY DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH 103-108

TIBBIYOT FANLARI

Сайдуллаева Мукаддам, Абдукадирова Лазиза

ЛАТИНСКИЕ И ГРЕЧЕСКИЕ ИСТОКИ МЕДИЦИНСКИХ ЭМБЛЕМ И ИХ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОЙ МЕДИЦИНЕ 109-115

SIYOSIY FANLAR

Уразбаев Абатбай

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УЧАСТИЯ ГРАЖДАН В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 116-120

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV DOIRASIDA IQTISODCHILARNING KASBIY NUTQ TAYYORGARLIGINI TAKOMILASHTIRISH

Samandarova Nargiza Muxammadovna

Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universitetida,
tayanch doktorant va katta o'qituvchi

Annotatsiya. Kompetensiyaviy yondashuv oliy ta'limda iqtisodchi mutaxassisni nafaqat nazariy bilimlar bilan qurollantirish, balki kasbiy vaziyatlarda samarali muloqot yuritish, dalillangan fikr bildirish, tahliliy matnlar bilan ishlash va professional nutqni me'yoriy hamda pragmatik jihatdan to'g'ri qurish qobiliyatlarini rivojlantirishni talab etadi. Ushbu tezisda iqtisodchilarning kasbiy nutq tayyorgarligini takomillashtirish masalasi kompetensiyalar tizimi doirasida yoritildi hamda nutq kompetensiyasining tarkibiy komponentlari, uni rivojlantirishga xizmat qiluvchi didaktik shart-sharoitlar va baholash mezonlari konseptual asosda asoslantirildi. Tadqiqot konsepsiyasi kasbiy diskurs, janrga yo'naltirilgan o'qitish hamda vazifa-asosli yondashuvning integratsiyasiga tayanadi. Natijada iqtisodiy muloqot uchun xos bo'lgan og'zaki va yozma nutq faoliyatini maqsadga muvofiq tashkil etish, o'quv topshiriqlarini real professional faoliyatga yaqinlashtirish va baholashni kompetensiya natijalariga moslashtirish orqali tayyorgarlik samaradorligini oshirish mumkinligi xulosalandi.

Kalit so'zlar: kompetensiyaviy yondashuv, kasbiy nutq, iqtisodiy diskurs, kommunikativ kompetensiya, janr, vazifa-asosli o'qitish, baholash mezonlari.

IMPROVING THE PROFESSIONAL SPEECH PREPARATION OF ECONOMICIANS WITHIN THE FRAMEWORK OF A COMPETENCY APPROACH

Samandarova Nargiza Mukhammadovna

Tashkent State University of Economics,
principal doctoral student and senior lecturer

Annotation. The competency approach requires the development of an economist in higher education not only with theoretical knowledge, but also with the ability to effectively communicate in professional situations, express a substantiated opinion, work with analytical texts, and construct professional speech in a normative and pragmatic manner. This thesis addresses the issue of improving the professional speech preparation of economists within the framework of the competency system, and the structural components of speech competence, didactic conditions serving its development, and assessment criteria are conceptually substantiated. The research concept is based on the integration of professional discourse, genre-oriented teaching, and a task-based approach. As a result, it was concluded that the effectiveness of training can be increased by organizing oral and written speech activities specific to economic communication in a purposeful manner, bringing training tasks closer to real professional activities, and aligning assessment with competency results.

Keywords: competency-based approach, professional speech, economic discourse, communicative competence, genre, task-based learning, assessment criteria.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ymdif-y2026v2i3/n19>

Bugungi mehnat bozorida iqtisodchi mutaxassisdan talab qilinadigan asosiy ko'rsatkichlardan biri — kasbiy nutq madaniyati va professional muloqot yuritish kompetensiyasidir. Iqtisodiy faoliyatning murakkablashuvi, raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot oqimining tezlashuvi hamda xalqaro hamkorlikning kengayishi iqtisodchining tahliliy fikrni aniq ifodalashi, dalillar bilan asoslay olishi, turli auditoriyalar uchun tushunarli va me'yoriy jihatdan to'g'ri nutq qurishi zaruratini kuchaytirmoqda. Shunday sharoitda oliy ta'limda kompetensiyaviy yondashuvning ustuvorligi kasbiy nutq tayyorgarligini yangi sifat bosqichiga ko'tarishni taqozo etadi.

Muammo shundaki, amaliyotda kasbiy nutq tayyorgarligi ko'pincha alohida mavzularni o'zlashtirish, terminlarni yodlash yoki nazariy qoidalarni takrorlash bilan cheklanib qoladi. Bunda iqtisodiy diskursning janr xususiyatlari, muloqot maqsadi, pragmatik kontekst, auditoriya omillari hamda dalillash madaniyati yetarlicha integratsiyalanmaydi. Shu bois iqtisodchilarning kasbiy nutq tayyorgarligini takomillashtirish kompetensiyalar tizimi asosida, ya'ni natijaga yo'naltirilgan, baholanishi mumkin bo'lgan va amaliy vaziyatlarda namoyon bo'ladigan ko'nikmalar sifatida qayta loyihalashni talab qiladi.

Ushbu tezisning maqsadi kompetensiyaviy yondashuv doirasida iqtisodchilarning kasbiy nutq tayyorgarligini takomillashtirishning konseptual asoslarini yoritish va pedagogik jihatdan asoslangan yo'nalishlarni belgilashdan iborat. Tadqiqot vazifalari kasbiy nutq kompetensiyasining tarkibiy komponentlarini aniqlash, uni rivojlantirishga xizmat qiluvchi ta'limiy shart-sharoitlarni asoslash hamda baholashning natija-mezonlarini izohlashga qaratildi.

Tadqiqot metodologiyasi sifatida konseptual-tahliliy yondashuv qabul qilindi. Unda kompetensiyaviy yondashuv nazariyasi, kommunikativ kompetensiya modeli, kasbiy diskurs va janrga yo'naltirilgan o'qitish g'oyalari hamda vazifa-asosli ta'lim prinsiplari o'zaro uyg'unlashtirildi. Tahlil jarayonida iqtisodchilar uchun xos kommunikativ vaziyatlar doirasi "kasbiy vazifa — nutqiy harakat — til vositalari — natija" zanjiri orqali sharhlanib, tayyorgarlikning didaktik mexanizmlari izchil asoslandi. Metodologik nuqtayi nazardan nutq tayyorgarligi faqat til birliklari majmui emas, balki iqtisodiy mazmunni mantiqan tuzish, dalillash, tushuntirish, pozitsiyani himoya qilish va auditoriya bilan o'zaro ta'sirni boshqarish qobiliyatlari bilan bir butun tizim sifatida talqin qilindi.

Tahlil natijalariga ko'ra, iqtisodchilarning kasbiy nutq tayyorgarligi kompetensiyaviy yondashuvda integrativ tuzilma sifatida namoyon bo'ladi va u lingvistik, diskursiv, pragmatik hamda strategik komponentlarning uyg'unlashuvi orqali shakllanadi. Lingvistik komponent iqtisodiy terminologiya, professional kollokatsiyalar, rasmiy-uslubiy me'yorlar hamda sintaktik aniqlikni qamrab olsa, diskursiv komponent iqtisodiy matnlarning mantiqiy strukturasini saqlash, sabab-oqibat aloqalarini ifodalash, tahliliy izoh berish va xulosa chiqarish kabi nutqiy harakatlarni o'z ichiga oladi. Pragmatik komponent auditoriya, maqsad va kommunikativ vaziyatga mos nutq tanlash, ehtiyotkorlik ifodalari, baholovchi birliklar, ishonchlilik markerlari hamda etik me'yorlarni to'g'ri qo'llash bilan bog'liq. Strategik komponent esa murakkab matn bilan ishlash, ma'lumotni qisqartirish va qayta ifodalash, tushunarsiz joylarni izohlash, muloqotda muammoli holatlarni yumshatish va rejalashtirilgan nutq qurish ko'nikmalarini birlashtiradi.

Shuningdek, takomillashtirishning muhim sharti sifatida o'quv jarayonida iqtisodiy janrlar bilan tizimli ishlash zarurligi aniqlandi. Iqtisodchi faoliyatida tez-tez uchraydigan annotatsiya, tahliliy sharh, hisobot, prezentatsiya matni, memorandum, qisqa tavsiya va muhokama nutqi kabi janrlar bo'yicha o'qitish mazmuni bosqichma-bosqich murakkablashib borishi tayyorgarlik barqarorligini ta'minlaydi. Bunda o'qitishning samaradorligi topshiriqlarning real hayotga yaqinligi bilan belgilanishi, ya'ni talabalar faqat "to'g'ri gap tuzish"ni emas, balki iqtisodiy ma'lumotni izchil va ishontiruvchi tarzda bayon etishni o'rganishi lozimligi asoslandi. Natija sifatida kasbiy nutq tayyorgarligi ko'rsatkichlari o'quvchi bajaradigan nutqiy mahsulotlar sifatida aniqlanishi, baholash esa ana shu mahsulotlarning kommunikativ qiymati va me'yoriy to'g'riligi bilan moslashishi lozimligi ko'rsatildi.

Olingan natijalar kompetensiyaviy yondashuvning asosiy talabi — ta'lim natijalarining amaliy namoyon bo'lishi — kasbiy nutq tayyorgarligida ayniqsa dolzarb ekanini tasdiqlaydi. Iqtisodiy mazmunli kommunikatsiyada “til bilish” ko'pincha yetarli bo'lmaydi, chunki professional muhitda nutqning aniqligi, dalillarga tayanishi, mantiqiy izchilligi va auditoriyaga mosligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu ma'noda, tayyorgarlikni takomillashtirish nafaqat til materialini yangilash, balki o'qitish jarayonini diskursiy va janriy tamoyillar asosida qayta tashkil etishni talab etadi.

Bundan tashqari, baholash masalasi markaziy o'rinda turadi. Agar nazorat faqat grammatik testlar yoki terminlarni eslab qolish bilan cheklansa, ta'lim jarayonida ham kasbiy nutq mahsulotlarini yaratishga ehtiyoj pasayadi. Shuning uchun baholash mezonlarini kompetensiya natijalariga moslashtirish, ya'ni tahliliy bayon, mantiq, dalillash, uslubiy moslik va til me'yorlari integratsiyasini hisobga olish orqali talabanning haqiqiy kasbiy nutq tayyorgarligini ko'rsatish mumkin bo'ladi. Muhokama shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv doirasida kasbiy nutq tayyorgarligi “fan” sifatida emas, balki “kasbiy faoliyatning kommunikativ mexanizmi” sifatida talqin qilinishi samaradorlikni oshiradi.

Kompetensiyaviy yondashuv doirasida iqtisodchilarning kasbiy nutq tayyorgarligini takomillashtirish kasbiy diskurs va janrlarga yo'naltirilgan o'qitishni, vazifa-asosli amaliy muloqot topshiriqlarini hamda natijaga mos baholash mezonlarini yagona tizimda uyg'unlashtirishni talab qiladi. Tadqiqotga ko'ra, kasbiy nutq kompetensiyasi lingvistik, diskursiv, pragmatik va strategik komponentlardan tarkib topib, ularni izchil rivojlantirish orqali iqtisodchining professional muloqotdagi samaradorligi ortadi. Baholashni professional nutq mahsulotlariga moslashtirish, real kommunikativ vaziyatlarni ta'lim jarayoniga yaqinlashtirish va refleksiv o'qishni kuchaytirish iqtisodchilar tayyorgarligida barqaror ijobiy natijalarga olib kelishi mumkin. Kelgusida ushbu konseptual asoslarni tajriba-sinov ishlari orqali tekshirish hamda indikatorlar tizimini empirik ma'lumotlar bilan aniqlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Hymes D. H. On Communicative Competence // Sociolinguistics. Ed. by J. B. Pride, J. Holmes. Harmondsworth: Penguin, 1972. P. 269–293.
2. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing // Applied Linguistics. 1980. Vol. 1, No. 1. P. 1–47.
3. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes: A Learning-Centred Approach. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 183 p.
4. Dudley-Evans T., St John M. J. Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach. Cambridge: Cambridge University Press, 1998. 301 p.
5. Swales J. M. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. 260 p.
6. Richards J. C. Curriculum Development in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 320 p.
7. Nation I. S. P., Macalister J. Language Curriculum Design. New York: Routledge, 2010. 224 p.
8. Hyland K. English for Academic Purposes: An Advanced Resource Book. London; New York: Routledge, 2006. 288 p.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, fevral

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 3-son (fevral, 2026-yil). – 121 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 12-fevral

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.